

BÖLÜM 2

KARDİYAK CERRAHİ SONRASI SOLUNUM KOMPLİKASYONLARI VE ANİ RİTİM DEĞİŞİKLİKLERİNİ ÖNLEMEDE HEMŞİRENİN ROLÜ

Gülay KARATAY¹
Elif GEZGİNCİ AKPINAR²

GİRİŞ

Kardiyovasküler hastalık nedeniyle meydana gelen ölümler dünya çapındaki ölümlerin en büyük yüzdesini oluşturmakta aynı durum ülkemizde de geçerliliğini sürdürmektedir (1,2). Ülkemizde kardiyovasküler hastalıklar içinde en büyük yüzdeyi ise iskemik kalp hastalığı oluşturmaktadır (2). Toplumsal alışkanlıklar, yoğun sigara kullanımı ve stres gibi yönetilebilir nedenlerden kaynaklanan bu ölümler, önlenebilir ölüm olarak ifade edilmektedir (1). Risk faktörlerine bağlı hastalığın oluşumunu engellemek ne kadar önemliyse, hastalık mevcut olduğunda gerekli müdahaleleri zamanında ve en iyi kalitede uygulamak da o kadar hayattır. Kardiyovasküler hastalığın tedavisi için risk faktörleri açısından son tercih olan koroner arter bypass greft (KABG) cerrahisi yaygın yapılan ve maliyetli bir girişim olmasına rağmen uygulanma oranı son zamanlarda artış gösterme eğiliminde olduğu görülmektedir (3,4). Gelişmiş ülkelerde 65 yaş üzerindeki bireylere uygulanırken bizim ülkemizde daha genç yaşlarda uygulanmaktadır (3). KABG cerrahisi, koroner damarlardaki stenoz ya da oklüzyonların yarattığı miyokardiyal iskeminin damar greftleri kullanılarak ortadan kaldırılması işlemidir (5). Ameliyat sonrası yüksek mortalite ve morbiditeye neden olmasına rağmen, anjina ve özellikle sol ana koroner darlığı veya çoklu damar hastalığına sahip olan bireylerde uygulanması gerekli olan cerrahi bir işlem olduğu belirtilmektedir (6). Açık kalp ameliyatları içerisinde yer alan KABG ameliyatı; süresi uzun, süreci kri-

¹ Hemş., İzmir Şehir Hastanesi, gulay.karatay95@gmail.com, ORCID iD : 0009-0005-9018-8223

² Doç. Dr., Sağlık Bilimleri Üniversitesi, Hamidiye Hemşirelik Fakültesi, Cerrahi Hastalıklar Hemşireliği AD., elif.gezginci@sbu.edu.tr, ORCID iD: 0000-0003-0392-5298

gerektirmektedir. Ameliyat sonrası iyi bir hemşirelik bakımının komplikasyonları önleme ve yönetmede rolü oldukça önemlidir. Her alanda olduğu gibi kardiyak cerrahi sonrası bakım ünitelerinde görev yapan hemşirelerin bilgilerini sürekli güncel tutması, hastalara bütüncül yaklaşımda bulunması, acil durum müdahalelerini bilmesi ve en uygun şekilde yönetmesi gerekmektedir.

KAYNAKLAR

1. WHO. Cardiovascular diseases (CVDs). Fact sheets 2021. (11.06.2021 tarihinde [https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/cardiovascular-diseases-\(cvds\)](https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/cardiovascular-diseases-(cvds)) adresinden erişilmiştir).
2. TÜİK. Ölüm nedenleri, 2018. (26.04.2019 tarihinde <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=O-lum-Nedeni-Istatistikleri-2018-30626> adresinden erişilmiştir).
3. Tuna A, Emre Ö. Koroner arter bypass greft ameliyatı geçiren hastaların taburculuk sonrası telefon ile izlenmesinin bakım sonuçlarına etkisi. *Paramedik ve Acil Sağlık Hizmetleri Dergisi*. 2020;2(1):44-53.
4. Son YJ, Lee HJ, Lim SH, et al. Predictors of unplanned 30-day readmissions after coronary artery bypass graft: a systematic review and meta-analysis of cohort studies. *European Journal of Cardiovascular Nursing*. 2021;20(7):717-725. doi:10.1093/eurjcn/zvab023
5. Pour Asgar H, Demir Korkmaz FH, Hacıoğlu G. Koroner arter bypass greft ameliyatı sonrası hastalara verilen direkt bakım türü ve harcanan zamanın incelenmesi. *Ege Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Dergisi*. 2010;26(2):27-36.
6. Sweity EM, Alkaissi AA, Othman W, Salahat A. Preoperative incentive spirometry for preventing postoperative pulmonary complications in patients undergoing coronary artery bypass graft surgery: a prospective, randomized controlled trial. *Journal of Cardiothoracic Surgery*. 2021;16(1):241. doi:10.1186/s13019-021-01628-2
7. Biancari F, Ruggieri VG, Perrotti A, et al. European Multicenter Study on Coronary Artery Bypass Grafting (E-CABG registry): Study Protocol for a Prospective Clinical Registry and Proposal of Classification of Postoperative Complications. *Journal of Cardiothoracic Surgery*. 2015;10(1):90. doi:10.1186/s13019-015-0292-z
8. Gürel B, Koçaşlı S. Ameliyat sonrası hastaların derlenme kalitesi ve hemşirelik bakımı. *Türkiye Sağlık Bilimleri ve Araştırmaları Dergisi*. 2022;5(1):12-30. doi:10.51536/tusbad.1035512
9. Passaroni AC, Silva MADM, Yoshida WB. Cardiopulmonary bypass: development of John Gibbon's heart-lung machine. *Brazilian Journal of Cardiovascular Surgery*. 2015;30(2):235-245. doi:10.5935/1678-9741.20150021
10. Bilgili A, Örkeli EK, Bolcal C. Kardiyopulmoner baypas çıkış süreci, karşılaşılan zorluklar ve süreç yönetimi. *Cardiovascular Perfusion and Nursing*. 2022;1(3):68-77. doi:10.5606/e-cvnp.2022.213
11. Miskovic A, Lumb AB. Postoperative pulmonary complications. *British Journal of Anaesthesia*. 2017;118(3):317-334. doi:10.1093/bja/aex002
12. Çelik S. Kardiyak cerrahi girişim sonrası solunum komplikasyonları. *Yoğun Bakım Hemşireliği Dergisi*. 2007;11(2):67-73.
13. Jany B, Welte T. Pleural effusion in adults-etiology, diagnosis, and treatment. *Deutsches Ärzteblatt International*. 2019;116(21):377-384. doi:10.3238/arztebl.2019.0377
14. Schiefenhövel F, Poncette AS, Boyle EM, et al. Pleural effusions are associated with adverse outcomes after cardiac surgery: a propensity-matched analysis. *Journal of Cardiothoracic Surgery*. 2022;17(1):15. doi:10.1186/s13019-022-02192-0
15. Khoury H, Lyons R, Sanaiha Y, et al. Deep venous thrombosis and pulmonary embolism in cardiac surgical patients. *The Annals of Thoracic Surgery*. 2020;109(6):1804-1810. doi:10.1016/j.athoracsur.2019.12.052
16. Essien EO, Rali P, Mathai SC. Pulmonary embolism. *Medical Clinics of North America*.

- 2019;103(3):549-564. doi:10.1016/j.mcna.2019.01.004
17. Tanrıverdi MH, Abakay A. Akut pulmoner emboli. *Göztepe Tıp Dergisi*. 2012;27(1):30-36.
 18. Khan F, Tritschler T, Khan SR, Rodger MA. Venous thromboembolism. *The Lancet*. 2021;398:64-77. doi:10.1016/S0140-6736(21)00710-2
 19. Douketis JD, Spyropoulos AC, Murad MH, et al. Perioperative management of antithrombotic therapy: an American College of Chest Physicians clinical practice guideline. *Chest*. 2022;162(5):e207-e243. doi:10.1016/j.chest.2022.06.007
 20. Ailawadi G, Chang HL, O'Gara PT, et al. Pneumonia after cardiac surgery: experience of the NIH/CIHR Cardiothoracic Surgical Trials Network. *The Journal of Thoracic and Cardiovascular Surgery*. 2017;153(6):1384-1394. doi:10.1016/j.jtcvs.2016.11.022
 21. Weingarten TN, Bergan ST, Narr BJ, et al. Effects of changes in intraoperative management on recovery from anesthesia: a review of practice improvement initiative. *BMC Anesthesiology*. 2015;15:54. doi:10.1186/s12871-015-0047-5
 22. Snowdon D, Haines TP, Skinner EH. Preoperative intervention reduces postoperative pulmonary complications but not length of stay in cardiac surgical patients: a systematic review. *Journal of Physiotherapy*. 2014;60(2):66-77. doi:10.1016/j.jphys.2014.04.001
 23. Currey J, Botti M. The haemodynamic status of cardiac surgical patients in the initial 2-h recovery period. *European Journal of Cardiovascular Nursing*. 2005;4:207-214. doi:10.1016/j.ejcnurse.2005.02.002
 24. Totonchi Z, Baazm F, Chitsazam M, et al. Predictors of prolonged mechanical ventilation after open heart surgery. *Journal of Cardiovascular Thoracic Research*. 2014;6(4):211-216. doi:10.15171/jcvtr.2014.038
 25. Vilite B, Striķe E, Rutka K, Leibuss R. Pain management in intensive care unit patients after cardiac surgery with sternotomy approach. *Acta Medica Lituanica*. 2019;26(1):51-63. doi:10.15388/ActaMedica.2019.26.1.07
 26. Freeman R, Maley K. Mobilization of intensive care cardiac surgery patients on mechanical circulatory support. *Critical Care Nursing Quarterly*. 2013;36(1):73-88. doi:10.1097/CNQ.0b013e-31827d06c1
 27. Cook M, Idzior L, Bena JF, Albert NM. Nurse and patient factors that influence nursing time in chest tube management early after open heart surgery: A descriptive, correlational study. *Intensive and Critical Care Nursing*. 2017;42:116-121. doi:10.1016/j.iccn.2017.02.001
 28. Peretto G, Durante A, Limite RL, Cianflone D. Postoperative arrhythmias after cardiac surgery: incidence, risk factors, and therapeutic management. *Cardiology Research and Practice*. 2014;2014:Article ID 615987. doi:10.1155/2014/615987
 29. Baeza-Herrera LA, Rojas-Velasco G, Márquez-Murillo MF, et al. Atrial fibrillation in cardiac surgery. *Archivos de Cardiología de México*. 2019;89(4):348-359. doi:10.24875/ACM.M19000073
 30. TKD. Atrial fibrilasyon nedir? (Erişim tarihi: 07.10.2025, <https://tkd.org.tr/kardiyobil/kalp-hastaliklari/atriyal-fibrilasyon>)
 31. AHA. Health topic: What is the atrial fibrillation? (Erişim tarihi: 07.10.2025, <https://www.heart.org/en/health-topics/atrial-fibrillation/what-is-atrial-fibrillation-afib-or-af>)
 32. Caldonazo T, Kirov H, Rahouma M, et al. Atrial fibrillation after cardiac surgery: A systematic review and meta-analysis. *The Journal of Thoracic and Cardiovascular Surgery*. 2021;165(1):94-103. doi:10.1016/j.jtcvs.2021.03.123
 33. Musa AF, Quan CZ, Xin LZ, et al. A retrospective study on atrial fibrillation after coronary artery bypass grafting surgery at The National Heart Institute, Kuala Lumpur. *F1000Research*. 2018;7:164. doi:10.12688/f1000research.13769.2
 34. Vural Ü, Ağlar AA. What is the role of metabolic syndrome and obesity for postoperative atrial fibrillation after coronary bypass grafting? *BMC Cardiovascular Disorders*. 2019;19:147. doi:10.1186/s12872-019-1153-2.
 35. Zsombor M, Suciu H, Gergo R. Arrhythmias after cardiac surgery-a prospective study in the Institute of Cardiovascular Diseases of Târgu-Mureş. *Acta Medica Transilvanica*. 2018;23(3).

36. El-Chami MF, Sawaya FJ, Kilgo P, et al. Ventricular arrhythmia after cardiac surgery: incidence, predictors, and outcomes. *Journal of the American College of Cardiology*. 2012;60(25):2664-2671. doi:10.1016/j.jacc.2012.08.1023
37. Baltimore JJ. Perianesthesia care of cardiac surgery patients: a CPAN review. *Journal of PeriAnesthesia Nursing*. 2001;16(4):246-254. doi:10.1016/S1089-9472(01)90062-0
38. Klompas M, Branson R, Eichenwald EC, et al. Strategies to prevent ventilator-associated pneumonia in acute care hospitals: 2014 update. *Infection Control & Hospital Epidemiology*. 2014;35(S2):S133-S154. doi:10.1086/677144
39. Li L, Yang Q, Guo Q, et al. Preoperative physical performance predicts pulmonary complications after coronary artery bypass grafting: a prospective study. *Scientific Reports*. 2022;12:1-10. doi:10.1038/s41598-022-12406-5
40. Yanık TÇ, Yılmaz SG. Kardiyovasküler cerrahi sonrası yoğun bakımda yaşanan sorunlar ve hemşirelik bakımı. *Sağlık Bilimleri Üniversitesi Hemşirelik Dergisi*. 2019;1(2):122-127. doi:10.16919/hsbuhd.2020.1.122